

Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

«Forslag til planprogram - Dalen gruve»

31.01.2018

Høring om planprogram for deponi

Vi viser til utsendt forslag til planprogram for et mulig deponi for behandlet farlig uorganisk avfall i Dalen gruve, Brevik med tilhørende kai og adkomsttunnel datert 13.12.2017 med høringsfrist 31.01.2018.

Norcem har helt siden saken kom opp første gang understreket ønsket og behovet for at et mulig deponi i gruvene i Brevik skulle konsekvensvurderes før man trakk den endelige slutningen om gruvens egnethet og øvrige konsekvenser. Vi støtter derfor forslaget om at det utarbeides et planprogram for en konsekvensutredning.

Norcem har overfor NOAH våren 2017 meddelt at Norcem vil drive gruvene lenger enn tidligere antatt og at det ikke kan fastsettes en endelig sluttdato. Norcem har derfor også meddelt NOAH at Norcem ikke er tiltakshaver i prosjektet. Kalkstein er det viktigste råstoffet for produksjon av sement. Bakgrunnen for å drive lenger enn tidligere antatt, er først og fremst en økonomisk avveining mellom kostnadene knyttet til fortsatt å bryte kalksteinen fra gruvene i Brevik og de samlede kostnadene ved å etablere en sementproduksjon i Brevik basert på 100 % kalkstein fra andre kilder enn gruva. Dette betyr at forutsetningene for etablering av et deponi for farlig uorganisk avfall i Norcem's gruver av økonomiske og driftsmessige grunner er vesentlig endret i forhold til tidligere vurderinger.

På bakgrunn av dette har NOAH lansert sitt «Langvik»-konsept. Norcem er ikke med som tiltakshaver og har ikke vært involvert i utviklingen av det nye konseptet.

Forslaget til planprogram er etter Norcems vurdering utarbeidet i henhold til forskrift om konsekvensutredninger. Norcem har gått gjennom forslaget, og har følgende kommentarer/innspill, i første rekke knyttet til forhold som bør understrekes/utdypes og utredes ytterligere:

1. Den foreslåtte planavgrensningen under bakken bør kunne reduseres vesentlig i forhold til det som er skissert i pkt 1.5. Etter Norcems vurdering bør området avgrensnes til en korridor «rundt» tunnelen fra Kongkleiv til gruveområdet, og i tillegg bør det avgrensnes til det området som ligger under kote 0. Etter vårt syn skal Norcem ha råderett over det øvrige området og selv kunne iverksette eventuelle reguleringer.

2. Vi legger til grunn at man gjennom KU-programmet får avklart de prinsipielle sidene ved eierforholdene og disposisjonsretten til gruverommene. Dette gjelder både gruverom under sjø og under fastland. Norcems konsesjon gir Norcem rett til uttak av kalkstein frem til 2040. Konsesjonen gir også Norcem mulighet til å søke departementet om ytterligere forlengelse.
3. Det er behov for en grundig utredning av den 1,2 – 1,7 km lange tunnelen fra Kongkleiv til gruveområdet; hvor den fysisk skal gå, sikkerhetstiltak, nødutganger, avstand til veitunneler (E18) og andre gruveganger, bergtekniske forhold og hvor og på hvilken måte den vil komme inn i gruvesystemet. Norcem anser at det av bergtekniske årsaker er viktig at transporttunnelen går med sikker avstand under de eldste gruveområdene. Dette krever en grundig gjennomgang av de bergtekniske forhold før traseen kan endelig fastlegges. Dette vil ha betydning for hvor stor del av gruverommet som kan utnyttes til deponi og rekkefølgen på deponeringen. Norcem mener at deponeringen skal starte på det dypeste punktet i gruva og deretter suksessivt bygges oppover mot kote 0.
4. Hovedfokus i konsekvensutredningen bør og vil være pkt 7.4 i forslaget til planprogram, "Gruvens egnethet – Miljøriskovurdering". I tillegg til kravene i Avfallsforskriften når det gjelder stedsspesifikke risikovurderinger, må det gjøres en grundig vurdering når det gjelder helse- og sikkerhetsforhold for gruva forøvrig, for Norcems industriområde og for omgivelsene. Dette også sett i forhold til nødvendig beredskap i etableringsfasen, i driftsfasen og i etterdriftsfasen. Norcem og Renor er industrielle naboer som begge er underlagt Storulykkeforskriften. Det må vurderes om et deponi for farlig uorganisk avfall vil måtte forholde seg til Storulykkeforskriften som følge av naboskap og potensiell "dominoeffekt", eller om det påtenkte deponiet vil påvirke nabobedriftenes forhold til Storulykkeforskriften.
5. I tillegg til de geotekniske vurderingene må de bergtekniske forholdene utredes grundig og beskrives, herunder også de bergmekaniske forholdene og hvordan disse skal følges opp over tid.
6. De hydrogeologiske vurderingene knyttet til volumer og effekter av inntrengning av vann og hva som skjer når deponert avfall kommer i kontakt med vann må drøftes, ikke minst hva det betyr i et langtidsperspektiv. Avslutning og etterdrift av deponiet må vurderes og beskrives nærmere. Det er overveiende sannsynlig at Norcems sementfabrikk fortsatt er i drift når deponiet avsluttes. Det er i denne sammenheng viktig at ansvarsforholdene er tydelig avklart.
7. Et sentralt tema er avfallstyper og mengder. Temaet er beskrevet i pkt 2.5 og 2.7.4 i utkastet. Norcem vil understreke viktigheten av en grundig gjennomgang og beskrivelse av hvilke avfallstyper som planlegges å bli deponert sammen med/i avfallsgipsen. Det må også redegjøres for hvilke avfallstyper som ikke skal deponeres i Dalen gruver. Det er ønskelig at det redegjøres for mengder og fordeling av avfallsgips (basert på flyveaske) og annet farlig avfall som vil inngå i avfallsgipsen.
8. Etter Norcems vurdering er det viktig at det redegjøres for deponiets levetid.
9. Utslippssituasjonen (luft, vann og støy) må beskrives utfyllende både for forhold ved Kongkleiv og Eidangerfjorden. Norcem antar at det blir utslipp som også berører Norcems aktiviteter og utslipp. Vi ber om at utslipp som kan komme til å endre utslippsforholdene og miljøtilstand i Eidangerfjorden håndteres grundig. Det bør også vurderes risiko for spredning

av forurensede materialer ved maskinell aktivitet internt i gruvesystemet. Håndtering av forurenset vann må beskrives tydelig.

10. Trafikk pkt 7.9 "Langvik" -konseptet betyr at det ikke skal transporteres materialer for deponering på vei. I beskrivelsen av konseptet forutsettes adkomst for ansatte via Norcem. Dette må utredes og beskrives i dialog med Norcem.
11. I henhold til kravene til konsekvensutredninger skal de samfunnsøkonomiske effekter kartlegges. Det gjelder ringvirkninger i form av arbeidsplasser og inntekter som må veies opp mot risiko og mulige negative effekter. Erfaringene fra flere år med diskusjon og utredning av mulighetene for å etablere et deponi i Brevik, viser at konsekvensutredningen bør inkludere en omdømmevurdering.

Eventuelle spørsmål kan rettes til Per Brevik på telefon 90 97 00 17 eller e-post per.brevik@heidelbergcement.com.

Med vennlig hilsen

for Norcem AS, Brevik

Per Ole Morken
Fabrikksjef